

Közép-Európa regionális fejlődése: tértípusok és térfolyamatok

A horizontális munkacsoport feladata a közép-európai tértípusok, továbbá a közöttük jelentkező, ezek fejlődési kilátásait és fenntarthatóságát befolyásoló területi különbségek vizsgálata. Ezt a csoport egyszerre végzi átfogó (szintetizáló) és fókuszált (mélyfúrás-szerű) kutatási programokkal.

A munkacsoport által végzett kutatások kiemelt céljai:

- A fejlődés egyes helyekhez vagy térségekhez kötődő (lokalizált), a fejlettségi különbségeket elmélyítő vagy mérséklő hajtóerők feltárása, a külső (exogén) és belső (endogén) erőforrásokra alapozott fejlődési pályák elemzése; valamint a digitalizáció térformáló hatásainak vizsgálata a centrumok és perifériák társadalmi tereiben.
- A poszt-szocializmus után következő *poszt-transzformációs időszak* társadalmi-gazdasági terét alakító új területi különbségeinek azonosítása, az *új fejlődési potenciál* kiaknázási lehetőségeinek vizsgálata a kvalitatív és kvantitatív megközelítéseket egyesítő módszerekkel.
- Különleges figyelmet érdemel a poszt-szocialista fejlődés előnyeiből kevésbé, vagy alig részesülő térségek vizsgálata, a számukra is járható, felemelkedési esélyt kínáló fejlődési utak azonosítása.
- A Nyugat-Európában, valamint egyre inkább a közép-európai makro-régióban is megtalálható szakpolitikai jó gyakorlatok, sikeres példák feltárása, a *területi tőke* és a *belső innovációs képességek* mobilizálására és újratermelésére törekedő növekedési stratégiák megalapozása.
- Hazánk fenntartható fejlődési pályájának megalapozása érdekében a *helyi szükségletekhez szabott* (place-based), de modern fejlesztéspolitikai irányokhoz (intelligens szakosodás, fenntartható fejlődési célok, Ipar 4.0) illeszkedő gazdaságfejlesztés szakmai megalapozása.
- A szélesen értelmezett (környezeti, társadalmi és gazdasági) fenntarthatóság szempontjainak érvényesülése a regionális fejlődésben; a környezeti és társadalmi kihívások (demográfiai válság, környezeti válság, technológiaváltás, külső és belső migráció, stb.) hatékony, közösségorientált megválaszolása; a rövid ellátási/értékesítési láncok, a ciklikus gazdaság és a magasabb szintű lokális önellátás kérdéseinek vizsgálata.

A területi polarizálódás jelenségének, hatóerőinek és kockázatainak vizsgálata, valamint a polarizáció csökkentését elősegítő fejlődési lehetőségek feltárása egyszerre tudományos feladat és közérdek. Szükséges ismernünk és megértenünk, hogy a nyugati országok, valamint régióbeli versenytársaink hogyan voltak képesek nálunk hatékonyabban kihasználni a külső-belső erőforrásokat és azok lokális kombinációit. Ennek megértése hozzásegít minket a hely-specifikus fejlesztéspolitikai válaszok megfogalmazásához. Nemzeti érdekünk fűződik *a területi különbségek jelenlegi megnyilvánulásainak, valamint kialakulásuk és fennmaradásuk mozgatórugóinak komplex feltárásához*, és különösen a jelenleginél szélesebb bázisú, helyi adottságok kiaknázására térbeli növekedést megalapozó *növekedési alternatívák beazonosításához*. Jelen kutatási koncepció ezt a két átfogó célt egyesíti. A kutatás szükségessége mellett szól Magyarország és Közép-Európa megváltozott feltételrendszere (mozgástere) is; amely egyrészt a poszt-szocializmust követő poszt-transzformációs időszak új lehetőségeiből, másrészt az új globális (geo-ökonómiai) és európai kihívásokból adódik.

A tizennyolc tagú műhely munkáját Lux Gábor (DTO) vezeti.